

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Kvartalsutfall för kommuner och landsting

Ämnesområde

Offentlig ekonomi

Statistikområde

Finanser för den kommunala sektorn

Produktkod

OE0111

Referenstid

2019 Kvartal

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Kvartalsutfall för kommuner och landsting
E-post	offentligekonomi@scb.se
Telefon	010-479 50 00 (Statistikservice)

Innehåll

1	Statistikens sammanhang.....	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	3
2.3.1	Urvalsförfarande.....	3
2.3.2	Uteslutning från insamling (cut-off)	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	4
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	4
2.4.2	Mätning.....	4
2.4.3	Bortfallsuppföljning	4
2.5	Bearbetningar.....	5
2.6	Granskning.....	5
2.6.1	Granskning under insamlingen	5
2.6.2	Granskning av mikrodata	6
2.6.3	Granskning av makrodata	6
2.6.4	Granskning av redovisning	6
2.7	Skattningsförfarande	6
2.7.1	Principer och antaganden	6
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	7
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	8
2.7.4	Röjandekontroll	9
3	Genomförande	9
3.1	Kvantitativ information	9
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	9

1 Statistikens sammanhang

Statistiken *Kvartalsutfall för kommuner och landsting*, www.scb.se/oe0111, är uppdelad i två undersökningar; en för kommuner och en för landsting. Uppgifterna som samlas in avser intäkter, kostnader och investeringar.

Uppgifterna samlas in på kvartalbasis och sammanställs till riksnivå. Kommunerna och landstingen ska förutom utfallet för varje kvartal även lämna en prognos för helåret för samma variabler som de redovisar kvartalsvis.

Variabler och målpopulationer i kvartalsutfallet återfinns också i den årliga undersökningen *Räkenskapssammandrag för kommuner och landsting (RS)*, www.scb.se/oe0107.

I detta dokument beskrivs upplägg och genomförande av de undersökningar som resulterar i *Kvartalsutfall för kommuner och landsting*. Läs om statistikens kvalitet i *Kvalitetsdeklarationen* som finns tillgänglig på SCB:s webbplats, www.scb.se/oe0111, under rubriken *Dokumentation*.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

De statistiska målstorheterna i kvartalsutfallet för kommuner och landsting är summor av intäkter, kostnader och investeringar. Referenstider är passerade kvartal, för utfallsdata, samt kalenderår, för helårsprognoser.

2.2 Ramförfarande

Observationsobjekt är kommuner och landsting.

Observationsobjekten och rampopulationen är Sveriges samtliga kommuner och landsting. Observationsobjekten hämtas från Företagsdatabasen (FDB), www.scb.se/nv0101.

Uppgiftskällorna är desamma som observationsobjekten. Adressuppgifter hämtas också från FDB.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

2.3.1 Urvalsförfarande

Kvartalsutfall för *kommuner* är en totalundersökning med cut-off-gräns (se 2.3.2). Inget urval görs.

Kvartalsutfall för *landsting* är en totalundersökning. Inget urval görs.

2.3.2 Uteslutning från insamling (cut-off)

Endast Uppgifter från de 84 befolkningsmässigt största kommunerna samlas in.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

Statistiken baseras på uppgifter insamlade direkt från kommuner och landsting. Direktinsamlingen sker via ett webbgränssnitt där uppgiftslämnarna måste logga in för att kunna lämna uppgifter.

Webbgränssnittet innehåller kontrollfunktioner för att säkerställa att lämnade uppgifter stämmer överens inbördes. Om en utvald kommun inte tidigare varit med i undersökningen kontaktas kommunen per telefon innan inloggningsuppgifterna mejlas ut.

Inloggningsuppgifterna för den aktuella undersökningsomgången mejlas ut direkt i månadsskiftet efter det att kvartalet avslutats. Kommunen har sedan ungefär tre veckor på sig att fylla i och skicka in de efterfrågade uppgifterna.

2.4.2 Mätning

Mätinstrumenten utgörs av frågeformulär på webben.

Kommunernas frågeformulär innehåller tre delar; ett som mäter verksamhetens kostnader, ett som mäter verksamhetens intäkter samt ett som mäter investeringar.

Landstingens frågeformulär består av två delar, ett för verksamhetens kostnader och investeringar, samt ett för verksamhetens intäkter.

Frågeformulärets huvudstruktur är densamma under samtliga fyra insamlingsomgångar. En ny kolumn som representerar det senaste kvartalet läggs dock till i frågeformuläret vid varje insamlingsomgång.

Tidigare lämnade kvartalsvärden, samt tidigare lämnade värden i kolumnen för helårsprognos, ligger också kvar i formuläret vilket möjliggör att uppgiftslämnarna kan kontrollera, och eventuellt revidera, dessa uppgifter.

För att underlätta för uppgiftslämnarna att göra jämförelser med tidigare år, innehåller frågeformuläret även de slutliga uppgifterna som lämnats för motsvarande kvartal föregående år samt de senaste helårsuppgifterna som lämnats i *Räkenskapssammandrag för kommuner och landsting* (RS) för motsvarande variabler.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Det är ovanligt med objektsbortfall i undersökningen. Om objektsbortfall trots allt inträffar kontaktar SCB kommunen eller

landstinget för att reda ut vad den bakomliggande anledningen är. I de flesta fall inkommer då de saknade uppgifterna från kommunen eller landstinget senast under nästkommande insamlingsomgång.

Även partiellt bortfall är ovanligt. I de fall det förekommer så avser bortfallet oftast prognosvärden. Om partiellt bortfall förekommer kontaktas kommunen eller landstinget för utredning av den bakomliggande orsaken.

2.5 Bearbetningar

För *landstingen* imputeras allt objektsbortfall och allt partiellt bortfall. Imputeringarna baseras på det senaste årets helårsvärden från *Räkenskapssammandraget för kommuner och landsting (RS)* och den genomsnittliga utveckling som skett för samma variabel bland de svarande objekten i Kvartalsutfallet. Vid imputering av partiellt bortfall tar man hänsyn till de värden uppgiftslämnaren redan fyllt i så att konsistens uppnås.

För *kommunerna* görs imputeringar av partiellt bortfall baserat på senaste insamlade helårsvärden från RS och den utveckling som skett för den specifika variabeln bland svarande objekt i Kvartalsutfallet. Allt partiellt bortfall i kvartalsutfallet för *kommunerna* imputeras.

Vid imputeringar av objektsbortfallet för *storstadskommunerna* (Stockholm, Göteborg och Malmö) används den senaste lämnade helårsprognosen i Kvartalsutfallet eller, om denna saknas, det i RS senaste insamlade helårsvärdet för den aktuella kommunen framskrivet med genomsnittlig relativ förändring för den specifika variabeln bland svarande objekt. Det prognostiserade helårsvärdet fördelas sedan ut på de redovisade kvartalen med hjälp av den genomsnittliga fördelningen bland de svarande kommunerna.

Objektsbortfall för *övriga kommuner* hanteras genom att föra dessa kommuner till den del av populationen som skattas med hjälp av en modellbaserad ansats. (Se 2.7)

För konsistens skall uppnås i kvartalsutfallet för kommuner beräknas de skattade summorna efter det att imputering och skattning genomförts på mer än en detaljerad variabelnivå.

2.6 Granskning

2.6.1 Granskning under insamlingen

Frågeformuläret innehåller kontroller som faller ut om större förändringar har skett för de lämnade beloppen i jämförelse med föregående års kvartalsutfall och RS. Större förändringar som påverkar verksamhetens kostnader, intäkter och investeringar ska kommenteras. Kontroller som faller ut i blanketten måste rättas eller kommenteras för att blanketten ska kunna skickas in till SCB.

2.6.2 Granskning av mikrodata

Granskning av mikrodata görs främst när det gäller kvartalsutfallet för landstingen, eftersom dessa är relativt få. Kvartalsutfallet för kommuner har däremot ett större inslag av makrogranskning, se avsnittet nedan.

Vid mikrogranskningen görs utredningar, ibland med återkontakt, vid stora absoluta eller relativa förändringar jämfört med vad som rapporterades för samma kvartal föregående år. Kvartalsuppgifterna jämförs också med tidigare lämnade helårsvärden i RS.

2.6.3 Granskning av makrodata

Vid slutet av en insamlingsomgång genereras rikstotalsvärden med hjälp av insamlade och imputerade värden (se 2.5) och det skattningsförfarande som beskrivs under 2.7.

Med hjälp av ett visualiseringsverktyg genomförs en makrogranskning. Granskningen koncentreras kring de variabler som uppvisar mest avvikande värden jämfört med tidigare referensperioder.

Om avvikelsen kan härledas till ett, eller flera, enskilda objekt och dessa inte, i webbformuläret, lämnat några tillfredställande kommentarer till vad avvikelsen beror på, utreds om de lämnade värdena är korrekta eller bör ändras. Detta innebär oftast återkontakter med enskilda uppgiftslämnare.

2.6.4 Granskning av redovisning

Inför publicering i Statistikdatabasen, www.statistikdatabasen.scb.se, kontrolleras att samtliga tabeller finns med och att ingen tabell är tom eller innehåller felaktiga värden.

2.7 Skattningsförfarande

I *kvartalsutfallet för kommuner och landsting* skattas, för ett antal variabler, inklusive prognoser, totala värden för samtliga kommuner och samtliga landsting i Sverige. Dessa totala värden kallas i resten av dokumentet för *rikstotaler*.

Även utfallet för årets tidigare rapporterade kvartal skattas på nytt efter varje insamlingsomgång eftersom kommunerna och landstingen har möjlighet att revidera tidigare lämnade uppgifter.

2.7.1 Principer och antaganden

Skattningsförfarandet för *landstingen* är enkelt och bygger på summeringar av insamlade och imputerade värden.

Detta enkla skattningsförfarande gäller också för vissa delpopulationer av *kommunerna*. För en viss delpopulation av kommuner används dock ett skattningsförfarande som bygger på

relationen mellan kvartalsutfallets värden och värden från *Räkenskapssammandraget för kommuner (RS)* för det senast insamlade helåret.

Det antagande som görs är att den genomsnittliga utveckling som skett för samma variabel bland de objekten för vilka uppgifter inte samlats in i genomsnitt är densamma för den grupp av objekt för vilka uppgifter samlats in.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Skattningar av målstorheter i *kvartalsutfallet för landstingens* görs genom en summering av insamlade och imputerade variabelvärden för samtliga landsting.

Vid skattningar av målstorheter i *kvartalsutfallet för kommunerna* delas kommunerna in i tre ömsesidigt uteslutande grupper som tillsammans täcker hela målpopulationen:

$$U_s = \{\text{Stockholm, Göteborg, Malmö}\}$$

$$U_u = \{\text{Kommuner som enkätundersökts exklusive objektsbortfall}\}$$

$$U_c = \{\text{Kommuner som inte enkätundersöks och objektsbortfall}\}$$

Storstadskommunerna i gruppen U_s behandlas separat. Deras bidrag till rikstotalen fås genom att insamlade och imputerade variabelvärden för de tre kommunerna i gruppen summeras.

Gruppen U_u består av de kommuner som hamnat över cut-off-gränsen (se 2.3.2) och därmed är föremål för insamling, exklusive de kommuner som inte är storstadskommuner och som är objektsbortfall vid insamlingen. Dessa kommuner bidrar till rikstotalen genom att deras insamlade och imputerade variabelvärden summeras.

Dessutom används insamlade och imputerade värden från denna grupp, U_u , som underlag i modellskattningen av bidraget till rikstotalen från gruppen U_c .

I gruppen U_c ingår de kommuner som hamnat under cut-off-gränsen, samt de kommuner inte är storstadskommuner och samtidigt klassificerats som objektbortfall vid insamlingen. Bidraget till rikstotalen från kommunerna i denna grupp skattas med följande modell:

$$\hat{t}_{U_c, y, \hat{a}, kv} = \frac{\sum_{U_u} y_{\hat{a}, kv, k}}{\sum_{U_u} y_{RS, k}} \left(\sum_{U_c} y_{RS, k} \right)$$

där:

$$\hat{t}_{U_c, y, \hat{a}, kv}$$

är det skattade värdet av summan av ett variabelvärde y för samtliga kommuner i gruppen U_c för referensperioden år $\hat{a}$ och kvartalet kv , och

$$\sum_{U_u} y_{\hat{a}, kv, k}$$

är summan av ett variabelvärde y för samtliga kommuner i gruppen U_u för referensperioden år $\hat{a}$ och kvartalet kv , och

$$\sum_{U_u} y_{RS, k}$$

är summan av ett variabelvärde y för samtliga kommuner i gruppen U_u för senast tillgängliga helårsvärde från räkenskapssammandraget (RS), och

$$\sum_{U_c} y_{RS, k}$$

är summan av variabelvärdet y för samtliga kommuner i gruppen U_c för senast tillgängliga helårsvärde från räkenskapssammandraget (RS).

För att inte kommuner med extrema värden, som bedömts som korrekta, skall kunna ha för stor påverkan på skattningsförfarandet finns även möjligheten att vid skattning av specifika variabler exkludera vissa kommuner från underlaget, U_u , i modellen. Att kommunerna utesluts från underlaget i modellen innebär dock inte att deras värden utesluts vid skattningen av bidraget till rikstotalen för gruppen U_u .

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Ingen osäkerhetsskattning tas i dagsläget fram för kvartalsutfallet.

2.7.4 Röjandekontroll

Uppgifterna på objektsnivå är offentliga och behöver inte skyddas.
Någon röjandekontroll görs följaktligen inte.

3 Genomförande

3.1 Kvantitativ information

Ramen bestod av 290 kommuner och 20 landsting.

I kvartalsutfallet för kommunerna skickades frågeformulär ut till 84 kommuner. I kvartalsutfallet för landstingen skickades frågeformulär ut till samtliga 20 landsting.

Ingen kommun eller landsting klassificerades som objektsbortfall vid bearbetning av kvartal 3 2019

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Värdena som anses vara alltför avvikande från vad som kan anses vara normalt kan manuellt exkluderas från underlaget som används vid modellskattning. (Se 2.7.2.)